

Juli 2010

40/10

Orientering fra formanden.....	3
Referat fra IPTP's ordinære generalforsamling	5
Årsberetning	6
Fornyelse af medlemskab.....	7
7. Millon seminar: Professor Stephen Strack.....	8
Introduktionskursus i brugen af MCMI III	9
Mentalisering, Metacognition & Mindfulness - in theory and practice.....	10
Highly recommended	17
Kalender	19
Kontaktpersoner/bestyrelse	20

**IPTP, Smedehus
Zealand Region, Psychiatric Research Unit
10-16 Smedegade, DK 4000 Roskilde, Denmark
Tel (+45) 4732 7775 – dmo@regionsjaelland.dk – www.iptp.dk**

Orientering fra formanden

I foråret blev Modul I i kursus om personlighedsforstyrrelser og personlighedsteori gentaget. Kurserne er godkendt af Dansk Psykologforening som led i specialistuddannelsen, og bestyrelsen holder på med at justere programmet og afholde kurserne i en kadence, så de nogenlunde kommer til at dække behovet uden ventelister - eller for få tilmeldinger. Kurset fik en fin evaluering. Næste kursus i kursusrækken bliver Modul II, som vil blive afholdt i foråret 2011 arrangeret af Per Sørensen og Sebastian Simonsen.

Vi havde et fornøjeligt seminar om psykopati med den canadiske psykolog Robert Hare, som er fadder til PCL-instrumenterne. Robert Hare besidder en meget stor viden om psykopatibegrebet og dets udvikling og i de senere år har han også interesseret sig for de neurobiologiske aspekter ved psykopati. Robert Hare lagde ikke skjul på, at han var meget uenig med den skotske psykolog David Cooke og medarbejdere, som har en anden opfattelse af psykopatibegrebet, men han gav en redelig fremstilling af, hvori uenigheden bestod. Hare har ikke den store erfaring med behandling, idet han helt overvejende har været forsker og psykometriker, så kurset gav ideer til et mere behandlingsrettet seminar. Bestyrelsen vil derfor arrangere nye kurser omkring psykopati som optakt til verdenskongressen i 2013 i København.

I foråret har vi atter gennemført kursus i SCID-II, arrangeret af Per Sørensen, og også disse kurser vil blive gentaget. Vi tænker os, dette bliver en fast institution i IPTP, således som MCMI-III kurserne er det. Vi genoptager nu afholdelse af intro- og certificeringskurserne i MCMI III. Pearson har udarbejdet nyt scoringsprogram, som er en klar forbedring i forhold til det tidligere. For yderligere information, se www.pearsonassessment.dk.

Her ved slutningen af semestret har vi haft et meget velbesøgt og spændende symposium med Anthony Bateman, Giancarlo Dimaggio og Alan E. Fruzzetti (se referat senere i dette Newsletter).

Det 7. Millon seminar afholdes 26.-27. august 2010 med den amerikanske psykolog Stephen Strack, der i sin bog *Normal and Abnormal Personality* har givet en god oversigt over de mest anvendte instrumenter til personlighedsvurdering. Kurset vil således ikke alene omhandle MCMI III, men også være en introduktion til de øvrige instrumenter.

Vi har fået en aftale på plads med den norske psykiater Benjamin Hummelen, som vil indvi os i de vanskelige differentialdiagnostiske problemer omkring borderline versus bipolar type II, og endvidere vil han fortælle om sit forskningsprojekt om dette emne. Seminaret er primært for ansatte i Psykiatrien Region Sjælland, men også åbent for andre (se hjemmesiden).

I foråret 2011 venter nyt møde med Glen O. Gabbard i dagene 28.-29. april. Denne gang vil vi ud over indlæg omkring teori på formiddagene også give plads til supervision. Gabbard har netop på APA's årskongres i New Orleans modtaget en pris for sine særlige pædagogiske evner, således som de ytrer sig både ved foredrag og under supervision. Vi håber, at seminaret bliver velbesøgt. Har man ikke tidligere haft lejlighed til at opleve Glen Gabbard, bør man sætte kryds i kalenderen allerede nu.

Bestyrelsen har atter i år haft en weekend sammen, hvor vi har arbejdet med nye ideer og med planlægning af verdenskongressen i København i 2013. Mere om dette i næste Newsletter. Vi vil uddybe de neuropsykologiske aspekter ved personlighedsforstyrrelser (Birgit Bork Mathiesen) og relativt snart ved et seminar sætte gang i debat om DSM-V og ICD-11; ligeledes planlægges et seminar om personligheden ved psykoser.

Ha' en rigtig god sommer!

Erik Simonsen

Referat fra IPTP's ordinære generalforsamling

Generalforsamling afholdt den 7. april 2010 i Smedehus, Roskilde:

Ad 1) Valg af dirigent og referent

Ordstyrer Sebastian Simonsen, referent Per Sørensen

Ad 2) Godkendelse af dagsorden

Generalforsamlingen er lovligt indkaldt. Dagsorden godkendes.

Ad 3) Bestyrelsens beretning

Se årsberetning.

Ad 4) Fremlæggelse af regnskab

Regnskabet godkendes. Der er et mindre underskud, som er problematisk. Man diskuterer forskellige tiltag.

Ad 5) Fastlæggelse af arbejdsopgaver for det kommende år

En række forslag for de næste år diskuteres på det efterfølgende bestyrelsesmøde.

Ad 6) Behandling af indkomne forslag

Der er ingen indkomne forslag.

Ad 7) Fastlæggelse af budget og kontingent

Budgettet fastlægges. Det besluttes at forhøje kontingent til 400 kr.

Ad 8) Valg af bestyrelse og suppleanter

Bo Jensen Hou vælges til bestyrelsen (tidligere suppleant). Morten Hesse vælges som suppleant, og Mickey Kongerslev fortsætter som suppleant.

Ad 9) Valg af revisorer

Revisorerne Anne Dahl og Frank Hansen genvælges.

Ad 10) Valg af medlemmer til faste udvalg

Der er ingen faste udvalg p.t.

Ad 11) Evt.

Intet til evt.

Per Sørensen

Årsberetning

Bestyrelsen konstituerede sig i det forløbne år med Erik Simonsen som formand, Birgit Bork Mathiesen som næstformand, Ulrik Haahr som sekretær og kasserer, Sebastian Simonsen som redaktør af Newsletter. Der er i 2009 afholdt tre bestyrelsesmøder, hhv. 19. januar, 24. september og 10. november samt et bestyrelsesseminar 4.-6. juni. Ved årsskiftet havde Institutet knapt 250 medlemmer.

Kurser om personlighedsforstyrrelser og personlighedsteori

Institutet gennemførte i foråret 2009 Modul II om behandling efter Modul I, hvor der er mere fokus på teori og assessment. Kurset fik en fin evaluering, og det er godkendt af Dansk Psykologforening som pointgivende i specialistuddannelsen. Kurset rummer en fin bredde med beskrivelse af de rigt facetterede muligheder, vi råder over i dag på specialafsnit mv. med terapiformer, som specifikt har fokus på personlighedsforstyrrelser.

Millon seminar og MCMI III

Det 6. Millon seminar blev afviklet med professor James P. Choca fra University of Chicago. Seminaret var rimeligt velbesøgt. James Choca er forfatter til den eneste bog, som går i dybden og i bredden gennem vurdering af MCMI's kliniske anvendelsesmuligheder i behandling og i forskning. Som opfølgning på seminaret fik Ask Elklit og den belgiske psykolog Gina Rossi, undertegnede og James Choca udarbejdet analyser af MCMI-profiler i forskellige aldersgrupper. Disse analyser vil blive præsenteret ved det amerikanske psykologiske selskabs årsmøde i San Diego i 2010.

I 2009 overdrog Dansk Psykologisk Forlag rettighederne til MCMI III i Danmark til det amerikanske firma Pearson, som har den oprindelige copyright, og som i 2008 etablerede et filialkontor i Danmark. Atter i 2009 blev der afholdt intro- og certificeringskurser i MCMI III, men det blev besluttet, at kurserne blev indstillet indtil videre, indtil MCMI III relanceres i foråret 2010 af Pearson.

Kursus i Metakognitiv interpersonel terapi

Den kreative og produktive italienske psykiater Giancarlo Dimaggio tilbød sig med et kursus i metakognitiv interpersonel terapi i foråret 2009, men kurset måtte desværre afbrydes pga. sygdom. Kursusdeltagerne fik dog en forsmag på Dimaggios forskning, og det blev besluttet evt. at følge op med et nyt kursus i 2010, evt. i samarbejde med andre med interesse i metakognition og mentalisering.

Anbefalinger af litteratur

I 2009 introducerede bestyrelsen en ny ting til Newsletter, nemlig en kort gennemgang af relevant litteratur inden for personlighedsforstyrrelser. Mickey Kongerslev fra bestyrelsen har påtaget sig opgaven som redaktør, og han gennemgik i 2009 en række artikler. Medlemmer har udtrykt glæde for på denne måde at blive hjulpet til at have fokus på den ny litteratur, og bestyrelsen agter at fortsætte med denne aktivitet.

ISSPD

Under ledelse af professor Harold Koenigsberg og professor Larry Siever blev den 11. internationale ISSPD kongres afholdt i New York. Kongressen havde særlig fokus på neurobiologiske aspekter, jf. den seneste teknologiske udvikling, der har muliggjort nye metoder til at lokalisere og pinpointe underliggende biologiske mekanismer for træk og adfærd. Der var også meget fokus på mentalisering og naturligvis indledende drøftelser om de revisioner, der skal ske i forbindelse med DSM-V, som forventes lanceret i 2013. Næste kongres afholdes i 2011 i Melbourne, Australien.

Erik Simonsen

Fornyelse af medlemskab

Har du husket at betale kontingent? Som medlem får du tilsendt Newsletter og har mulighed for at deltage i Instituttets arrangementer til nedsat pris. – Kontakt mig, hvis du er i tvivl, om du har betalt for 2010: dmo@regionsjaelland.dk.

Kontingentet er for 2010 fortsat 300,00 kr. Beløbet bedes indbetalt til Danske Bank, reg.nr. 1551 kontonr. 0004639677.

Dorit Mortensen

7. Millon seminar: Professor Stephen Strack

Stephen Strack blev uddannet ved University of Miami, hvor han gennem flere år arbejdede tæt sammen med Ted Millon. Han har skrevet en lang række bøger og artikler om personlighedsteorier og personlighedsvurdering. Bedst kendt er hans redaktion af bogen "Differentiating normal and abnormal personality", Springer Publishing Company, 2006. I bogen gennemgås teorierne bag de mest betydende assessmentinstrumenter i dag (MCMI, NEO-PI-R, TCI, SNAP, DAPP, PAI, Interpersonal circumplex), men desuden er der vigtige kapitler om latent variabel modellering, taxometri og faktoranalyse.

Stephen Strack vil på kurset dels beskrive sine 25 års erfaringer med Millons personlighedsteori og MCMI (1. dag), dels give en oversigt over de øvrige instrumenter (2. dag). Titlen "Contemporary Models" inkluderer bl.a. omtale af DSM-IV, FFM og arbejder af Livesley, Lee Anna Clark, Cloninger mv.

Tid: Torsdag 26. og fredag 27. august 2010, begge dage kl. 9.00-16.00
Sted: Store mødelokale, Aktivitetshuset, 1. sal, Psykiatrien Roskilde, Smedegade 10-16, Roskilde

Foreløbigt program

1. dag:

Kl. 09.00 – 12.00 Millon's Model of Normal Personality
Kl. 13.00 – 16.00 Differentiating Normal and Abnormal Personality using the MCMI-III and other Millon instruments

2. dag:

Kl. 09.00 – 12.00 Contemporary Models of Normal and Abnormal Personality
Kl. 13.00 – 16.00 Assessing Normal and Abnormal Personality with NEO-PI-R, DAPP, SNAP, and other instruments

Kursusafgift: 3.100 kr. for medlemmer af IPTP - 3.400 kr. for andre

Tilmelding senest 16. august til dmo@regionsjaelland.dk med oplysning om navn, adresse og evt. EAN-nummer.

Introduktionskursus i brugen af MCMI III (Millon Clinical Multiaxial Inventory III)

MCMI III er oversat til dansk, og der foreligger en dansk manual. Programmet kan nu købes hos Pearson (www.pearsonassessment.dk). Kurset henvender sig til kliniske psykologer og psykiatere, der ønsker at anvende spørgeskemaet MCMI som personlighedstest som led i en diagnostisk evaluering.

Program

- Kort gennemgang af personlighedsforstyrrelser
- Kort introduktion til Millons teorier og publikationer
- Introduktion til spørgeskemametoden og alternativer til MCMI
- MCMI III's konstruktion, administration og anvendelsesmuligheder
- Fortolkning af MCMI III profiler

Kurset søges godkendt af Dansk Psykolog Forening.

Kursusafgift 2.100 kr. for medlemmer af IPTP, 2.400 kr. for andre

Deltagerantal Max. 20

Tid Fredag 26. november 2010 kl. 9.00-16.00

Underviser Professor, forskningschef, overlæge Erik Simonsen

Tilmelding senest 8. november til Dorit Mortensen, dmo@regionsjaelland.dk med angivelse af navn, adresse og evt. EAN-nummer.

Mentalisering, Metacognition & Mindfulness - in theory and practice

Indtryk fra to intensive dage i selskab med Anthony Bateman, Giancarlo Dimaggio og Alan E. Fruzzetti

Per Sørensen, Sebastian Simonsen og Mickey Kongerslev fra IPTP's bestyrelse havde sat de ovenstående tre berømt heder stævne til et todages symposium den 24.-25. juni 2010 i hjertet af København. Jeg kom med på en badebillet - mod at skrive et referat af dagene. Men hvordan i alverden gør man det? Tre vise mænds teoretiske livsværk og terapeutiske praksis formidlet over to dage og siden kogt ned til et par sider? Phew! Da jeg cyklede hjem fredag eftermiddag med 16 siders laptopnotater i tasken fik jeg Bob Dylans "Don't think twice – it's alright" i hovedet - den kværnedede videre weekenden over. Så her kommer det - frit fra leveren - sådan bliver det!

Torsdag var viet til præsentation af de forskellige teoretiske konstruktioner, de tre forskere har udviklet og trækker på, mens fredagen var helliget teknik og psykoterapeutisk praksis. Begge dage blev afsluttet af en paneldiskussion, hvor konferencedeltagerne og de tre oplægsholdere kunne komme i dialog med hinanden på kryds og tværs.

Anthony Bateman lagde ud dag 1 med titlen "*A developmental psychopathology perspective on mentalizing and BPD*", hvor mentaliseringsbegrebets oprindelse og definition blev opridset som: Implicitly and explicitly interpreting the actions of oneself and others as meaningful on the basis of intentional mental states (e.g., desires, needs, feelings, beliefs & reasons). Det er jo et imponerende stykke teoriudviklingsarbejde med systematiske empiriske undersøgelser som støtte, forskergruppen omkring Bateman og Fonagy har præsteret, og vi fik smagsprøver fra den udviklingspsykopatologiske forståelse af borderlineproblematikken og de mange forsøg, der er gennemført, fx vedrørende borderline og social interaktion: I en investerings-leg med borderlinepatienter som bankinvesteringsfolk (sammenlignet med normale kontroller) bliver patienterne grådige og nærige. Hjerneskaninger af grupperne viser, at der er aktivitet i insula bilateralt hos normale, mens aktiviteten er diffus hos borderline. Insulas rolle tolkes her som "retfærdighedssans" - der er kompromitteret hos borderlinepatienter! Denne viden førte Bateman og os videre til en undersøgelse af utrygt tilknyttede mødres reaktionsmønstre over for deres spædbørn i hhv. godt, dårligt eller neutralt humør. Det viser sig, at når spædbarnet er ulykkeligt, tolkes det af de utrygt tilknyttede mødre som "barnet er uretfærdigt over for mig" - igen afspejlet i anormal insula-aktivitet hos patientgruppen. Negativ affekt udløser

denne respons både når mødrene så ”ulykkelige” fotos af deres egne babyer og andres babyer. Så kom vi til, hvad det gør ved spædbørn, når de ikke bliver mødt på en velafstemt, mentaliseret, men ”non-mentalizing (unmarked - non-contingent)” måde af deres mødre - deres ”mentalizing goes awry”, og grunden bliver lagt for en personlighedsforstyrrelse. Omsorgssvigt og overgreb giver utrygt tilknyttede børn, hvor der udvikles den ”hyperactivation” af tilknytnings-systemet, der konstant sker i både terapien og hverdagslivet for patienterne: ”We assume that the attachment system in BPD is ”hypersensitive” (triggered too readily)”, som Bateman formulerede det. Herefter refererede han til de seneste empiriske undersøgelser (herunder hjerneaktivitetsstudier), der er udkommet eller er i trykken, men det vil føre for vidt at gå mere i dybden her. Han konkluderede: Der ser ud til at være dysfunktioner i mediale præfrontale og temporo-parietale områder, der hos normale understøtter mentaliseringsfunktioner. Borderlinepatienter har svært ved at adskille deres forestillinger om andre personers oplevelser fra deres selv-repræsentationer. De trækker på langt mere implicite, automatiske, mere ydre-fokuserede og mere affektive selv-repræsentationer og lader sig styre af det mere automatiske, imitative frontoparietale spejlneuron-system. Sådan!

Giancarlo Dimaggio må have følt sig en anelse skræmt ved at skulle følge efter den selvsikre Anthony Bateman. I alt fald lagde han ud med at beskyldte arrangørerne for at have lavet en lusket aftale om at hælde en masse midsommerøl af bedste minibryggerikvalitet i ham aftenen før, hvor vi fejrede Sankt Hans. Nå - han fik dog defineret sit begreb Metakognition som følger: “A person's general capacity to think about thinking, both their own thinking and the thinking of others, or to form cognitions about cognitions and affects”. Hans teori trækker på bl.a. theory-of-mind begrebet og mentaliseringsbegrebet samt teorier om social kognition - begreber han mener ofte kan bruges synonymt. Min gode kollega Susanne Harder gjorde mig senere samme dag opmærksom på, at hans foredrag principielt afspejlede hans Metacognition Assessment Scale (MAS), og hun sendte mig straks artiklen, hvor den blev præsenteret: A. Semerari et al. (2003). How to evaluate metacognitive functioning in psychotherapy? The Metacognition Assessment Scale and its applications. *Clinical Psychology and Psychotherapy* 10, 238-261.

Med metakognition er der tale om en generel færdighed, der trækker på en bred vifte af semi-uafhængige evner såsom at afkode ansigtsudtryk, overveje baggrundsinformation, der bidrager til at forstå, om andre lyver eller taler sandt, fx, og til at udlede hvad der driver andres handlinger og at stræbe efter relevante mål ud fra denne information. Desuden at forstå indre signaler, der fortæller os, om vi er trætte, anspændte eller fulde af energi. Alt i alt er der tale om summen

af meget komplekse kognitive delprocesser, relaterede men forskellige, der sætter os i stand til at forstå hvad vi selv og andre tænker. (Man kan læse mere i artiklen "Impaired self-reflection in psychiatric disorders among adults: A proposal for the existence of a network of semi independent functions" af Dimaggio et al. (2009), *Consciousness and Cognition* 19, 653-664.) Det er samtidig en meget nyttig færdighed, der tillader mennesker at (jeg citerer)...

- understand one another's intentions
- make meaning of their dilemmas
- adapt to living together in social groups
- adapt to a changing environment
- solve relational or affective problems
- change a course of action
- satisfy needs
- regulate emotions

Med moderat entusiasme gengav Dimaggio forskningsresultater vedrørende de hjerneområder, der er aktiverede under mentalisering (mediale præfrontale cortex og præcuneus) og selv-relaterede tanker (ventromediale præfrontale cortex samt bilateralt i temporo-parietale associationscortex). Førstepersons-mentaliserer aktiverer andre områder end tredjepersons-mentaliserer. Ved forskellige typer psykopatologier ser man således også forskellige mønstre af forringede delfunktioner ved metakognition - han kom med følgende eksempler: Aspergers sygdom: Dårlig evne til at forstå andres mentale tilstande, egocentri samt alexitymi.

Borderline personlighedsforstyrrelse: Forringede selv-refleksive evner, forringede evner til at identificere andres følelser ud fra ansigtsudtryk og talesprog.

Skizofreni: Her smuttede min notetagning, men han refererede til arbejder af Lysaker et al., 2005 og 2007!

Alan Fruzzetti kom på efter frokost med titlen "Toward an Understanding of Mindfulness" - og han var en virkelig veloplagt foredragsholder, der tog kampen op med mætheds-trætheden, der har det med at indfinde sig. Han kunne fortælle, at spirituel praksis har fundet sted allerede for 3000 år siden, og udover den østlige meditationspraksis er der vestlige pendantser såsom "contemplative practice" og eksistentiel "væren-i-verden". Her bagefter har jeg grublet lidt over, hvad man kunne oversætte mindfulness til på dansk, men jeg har selvfølgelig ikke kunnet finde et godt ord, der ikke i forvejen betyder en masse andre ting (fokuseret opmærksomhed fx). I praksis handler det dog om, at "når jeg drikker te, drikker jeg te", som min Qi Gong-lærer siger.

Mindfulness som psykologisk aktivitet er - fastslår Fruzzetti flere gange i løbet af dagene - en færdighed (*skill*), man skal lære, og den er især knyttet til kognitiv og dialektisk adfærdsterapi (DBT). Meditation bliver brugt til at iværksætte mindfulness i en række behandlingssammenhænge, og i DBT er det én af mange måder, hvorpå man kan udøve mindfulness. Men mindfulness er kernefærdigheden, der tillader én at lære andre færdigheder, åbner op for at ny viden kan opstå. Mindfulness kan lede til "wise self" og "wise mind", hvilket vil sige at få et integreret perspektiv der omfatter observatøren, objektet og "self-awareness" (hvad vi så vil kalde det på dansk). I kraft af denne færdighed vil man også få styrket følelsen af "agency", hvilket måske på godt dansk hedder at være i "locus of control" altså have ejerskab over sine handlinger.

Et "Mindful/behavioral Self" indlejret i "context, perspective, actor, observed object, process" ... baner vejen for "A consistent I" - et velintegreret jeg eller selv - hvilket måske svarer lidt til at have sin personlige integritet.

Teknikken er at lære at være opmærksom på en særlig måde, med vilje, i det nuværende øjeblik og uden at dømme, fortæller Fruzzetti med henvisning til Kabat-Zin, (1978, 1994). Det kan præciseres på den måde, at det handler om:

- Stimulus kontrol "strategi" eller adfærd: Frem for at manipulere selve indtrykkene (stimuli) manipulerer man opmærksomheden på dem (manipulere er måske et dumt ord - bearbejde er måske bedre?)
- At være "intentional" hvilket måske betyder at fokusere sin vilje og intention?
- At have en fleksibel/skiftende opmærksomhed mellem stimulus og kontekst (og være opmærksom på at stimulus kan være kontekst for andre stimuli og vice versa)
- At undgå at dømme eller evaluere (i stedet: "allow, notice").
- at målet er effektivitet - at være opmærksom på de aktuelle muligheder og omkostninger ("dialectics or balance")

Så er der bare følgende 'tricky parts':

"Awareness requires the ability to be aware (awareness is a skill, mindfulness is a skill), awareness implies no escape or avoidance, no judgment, nothing is better, preferred maybe, but not better, awareness is in the present. Awareness is of reality - not reifying concepts." (Lazarus, Coyne & Folman 1982. Greenberg & Safran, 1984. Rachman, 1981).

I stedet for at gå mere ind i hvad mindfulness ER, citerer jeg hvad mindfulness IKKE er:

- Escape- or avoidance-oriented, with respect to experience
- right/wrong appraisals (judgments)
- automatic
- stuck at one level of awareness or one speed

- thinking or limited to cognition or language
- especially cortical activity

Fruzzetti konkluderer: Mindfulness er ikke en mystisk proces eller meditation, det er adfærd, en færdighed. Mindfulness genererer "testable hypotheses", er tæt på virkeligheden, skaber bedre affektregulering og er nøglen til at lære, hvorfor mindfulness er oplagt i forbindelse med psykoterapi.

Under paneldiskussionen første dag var der ret stor enighed blandt foredragsholderne om, at der er massive overlap de tre tilgange imellem. Samtidig gjorde Dimaggio opmærksom på forskellen i måden, man "lærer" mindfulness og udvikler sig i metakognitiv psykoterapi. I selve terapiprocessen og interaktionen er der andet på spil end i en mere klassisk lærer-elev-relation, som der på sin vis lægges op til i dagens oplæg om mindfulness. Fruzzetti fortæller til dette, at i DBT vil man ikke bede en gruppe om at samarbejde som et team, før de går i gang med en fælles opgave: Det vil i stedet være ved at gå i gang med en fælles opgave, der kommer team-følelse - i løbet af processen. Som svar på dette - i mentaliseringsbaseret psykoterapi (MBT) - vil man i samme kontekst ifølge Bateman mene, at man vil forringe patienternes tilstand, hvis man blot direkte opfordrer dem til at blive et team.

Fra salen blev MBTs styrke fremhævet som en model både for normale og psykopatologiske udviklingsstier, og der blev spurgt til, om der vil kunne siges at være en lige så omfattende model i Metacognition og DBT/mindfulness. Dimaggio svarer, at han sætter stor pris på, at Bateman og kolleger har foretaget den nødvendige forskning i psykopatologisk ætiologi og normalpsykologi, så han ikke behøver at gøre det kæmpe stykke arbejde. Samtidig trækker Metakognitiv terapi fx også på Theory of Mind-teoriene og udviklingen af autobiografisk hukommelse i forståelsen af normal- og psykopatologi-udviklinger, selvom ætiologispørgsmål ikke har været hovedfokus. Fruzzetti taler om socialisation og emotionel udvikling/affektregulerings-udvikling i mor-barn-interaktionen ud fra et transaktionsperspektiv, som kernen i DBT/mindfulness-udviklingsteoriene. Derefter diskuteres problemet med at have for generelle eller for specifikke teorier, og samtidig er der enighed om, at selv de mest komplekse modeller kun fanger en brøkdel af den komplekse verden, vi reelt forsøger at udforske. Fra salen bliver der spurgt til, om man i DBT/mindfulness i virkeligheden - modsat i MBT hvor man ideelt arbejder i en tilknytningsrelation - forsøger at sætte en udvikling i gang via "detachment". Fruzzetti understreger, at det nærmere er evnen til at skifte fokus fra detalje til helhed, fra ønske til virkelighed, fra emne til kontekst, end det er systematisk at "detache" fra problem eller virkelighed fx Bateman svarer, at "in order to be mindful, you need to be able to mentalize". Fruzzetti svarer igen, at patienter i stedet for at være "mindful" er "reactive" over for påtrængende følelser - så det der kræves bliver en slags "meta-

mindfulness” (sagt med et smil). Bateman tager til genmæle, at når borderline-patienter drukner i deres følelser, er de ikke ”mindful” over for deres følelser - de projicerer dem og anklager andre for at have skabt deres ulykke - de har ikke andre strategier. I det aktiverede tilknytningssystem, det er dér - i den kontekst - hvor man skal lære at blive i stand til at mentalisere og derigennem håndtere traumer og stress. Færdigheder som borderlinepatienter fx ikke har udviklet. Dimaggio udbygger med at fortælle, at narcissistisk personlighedsforstyrrede patienter vil forlade terapien på sekundet, hvis man udløser tilknytningssystemet (viser omsorg el.lign.), fordi det trigger ”konkurrencen” med narcissisten om, hvem der er den bedste. Her var tiden så gået for en intens første dag.

Fredag den 25. juni handlede om PRAKSIS, dvs. hvordan man udøver psykoterapi med afsæt i de tre forskellige teorier. En interessant forskel ud over den teoretiske er i øvrigt, at Anthony Bateman (AB) brænder for borderlinebehandling, Giancarlo Dimaggio (GD) brænder for behandling af Cluster C (de ængstelige, paranoide, obsessiv-compulsive og narcissistiske) personlighedsforstyrrelser, og Allan Fruzzetti (AF) - han brænder vist for det hele! Her har jeg otte sider noter ... men ærlig talt: Man skulle have været der selv, for det var inspirerende, konkrete og case-illustrerede præsentationer fra tre garvede forskere med fingrende dybt begravet i klinikken - hvilket i sig selv er en præstation! Jeg vil derfor tillade mig at springe til den allersidste paneldiskussion, som der var sat fem kvarter af til, og jeg gengiver det, som jeg skrev det, mens det skete - i en slags dialogform:

Spørgsmål (Sp.): Hvad synes I tre, I har lært af hinanden - hvad ville I gerne have gjort, som jeres kolleger har gjort?

AF mener, der er elementer af MBT, han vil kunne have glæde af at bruge i sin mindfulness teknik. Måske ikke mindst kan elementer fra Metakognitionsteknikken direkte bruges til at udvide repertoiret i DBT.

AB: På mange måder er rammer og sprog helt forskellige - men når man går i dybden forsøger vi alle tre at håndtere de samme problemer. Han mener, MBTs komplekse model kan være svær, men at virkeligheden jo faktisk er meget mere kompleks. Kognitive modeller bliver kritiseret for at være for simplificerende, men til gengæld er de konkret meget anvendelige.

AF: MBT har jo kolossal glæde af at have tilknytningsteori som grundlag - hele terapi-delen bygger jo på den.

GD: Vi har faktisk lige nu i nogle behandlingsgrupper sat skills training og mindfulness i gang. Jeg mener, jeg må indrette mine teorier og mine interventioner efter mit praksisfelt - det har jeg gjort hele livet, derfor er min terapi i dag en anden end den var for 10-20 år siden.

AF: Jeg skal ikke ”regulere” min patient. Jeg forsøger at få hende i stand til at regulere *sig selv*. (Her nikker hele panelet).

Per S. spørger AB, om man ville lave sko-øvelsen (AF fik tidligere en fra publikum til at agere ophidset patient og fik hende til at fokusere mindfuldt på, hvordan hun havde det - og hendes fødder gjorde ondt i højhælede sko) i MBT, hvortil AB svarer, at det står ikke i manualen, men det kunne sagtens være en intervention, man kunne bruge, hvis det faktisk hjælper klienten med at bevæge sig lidt væk fra sin stærke affekt, der blokerer for mentaliseringsevnen. På den måde er MBT åben for et væld af teknikker. Men i denne konkrete terapi som i andre er MBT-opgaven også samtidig at få fokus på affekten, der er i spil,

AF: Øvelsen går ud på at få klienten til at komme i kontakt med den dysregulerede affekt, så hun, næste gang affekten dukker op, kan registrere den uden at den tager over, dvs. så det bliver en mere reguleret affekt.

Sp.: Alle tre fokuserer I på her-og-nu og relationen. I klassisk psykoanalyse vil man også se på fortiden. Fx tidlige oplevelser der ikke er tilgængelige gennem sprog. Det er I ikke inde på.

GD: Man må her arbejde med kroppen - men man kan kun arbejde igennem det, der sker her og nu.

AF: Alle har traumer, men ikke alle har problemer. Vi bliver nødt til at arbejde med de problemer, der er her og nu.

Per S.: Psykoanalyse arbejder i overføringen - ikke i fortiden.

AF: Hvis alt der tales om er noget, der skete for 20 år siden, når vi ingen steder.

AB: MBT har problemer med overføring - fordi den antyder, at her-og-nu forvrænges af fortiden. Det er reelt umuligt at afgøre - i vores terapi bliver vi nødt til at forholde os til realiteten - her og nu.

Sp.: Vil nogle og i så fald hvilke patienter få mest ud af MBT, andre af DBT?

AF: Ja! Men jeg aner ikke hvilke (med et smil).

AB: Det er et ufrugtbart spørgsmål - ment på den måde at historien er mættet med terapeuter, der mener, de er fremragende, hvilket de faktisk ikke er. Det vi slet ikke har nok viden om er, hvilke klienter, der sammen med hvilke terapeuter, vil få glæde af hvilken terapi - det er så komplekst det er.

Sp.: Det jeg mente var, om det måske er sådan, at én slags terapi vil være bedre i starten af et forløb, mens det senere så vil være en anden, der er bedre. Vi har en patient der hele tiden ”ødelægger” (”disturb”) terapien.

GD: Så er det jo dét, der bør være fokus for terapien.

AB: Netop. Her er AF enig. Fokuser på det frem for at skifte terapi.

Sp.: Hvad er forskellen på MBT og Metakognitiv terapi? Det virker som om der er flere niveauer i den sidstnævnte?

GD: Jeg tror, vi er mere ens, end det lyder. Jeg arbejder mest med Cluster C patienter - og der er forskel på dem og borderlinepatienter. Det handler om forskelle i patienternes mønster af deficit - fx alexitymi og evne til at få en helhedsfor-

ståelse. Vi prøver at lave skematisk forståelse af individet, og ser på hvordan dette udspilles i relationen. Og det formidler vi til patienten.

AB: Vi vil nok identificere en del af de delelementer af skemaet, Giancarlo taler om, men vi vil måske kun nævne nogle af dem i situationen, og kun når de er relevante.

Og tænk - så var de fem kvarter og dermed også de to dage gået! Tak til Per, Sebastian og Mickey for det spændende arrangement, der blev afsluttet med en rigtig lang klapsalve.

Birgit Bork Mathiesen

Highly recommended

Siden sidste Newsletter er der blevet udgivet flere spændende og anbefalelsesværdige bøger, der fokuserer på personlighedsteori og psykopatologi. Da det vurderes, at disse kan have interesse for Instituttets medlemmer, vil Highly Recommended denne gang være viet til en kort præsentation af disse bøger. De fire bøger er omfattende, hvorfor de både kan læses fra ende til anden såvel som bruges som opslagsværker.

T. Millon T, R.F. Krueger, & E. Simonsen (Eds.) (2010). *Contemporary Directions in Psychopathology: Scientific foundations of the DSM-V and ICD-11*. New York: Guilford Press (622 sider).

Denne bog omhandler de nyeste tilgange til og forståelser af psykopatologi med fokus på såvel ætiologiske mekanismer som klassifikation. Bogens editors har samlet en perlerække af internationale eksperter, hvoraf mange er aktivt involverede i udviklingen af DSM-V og ICD-11, til at afhandle dens emneområder. Bogen favner og søger at integrere både biologiske og psykologiske tilgange. I Del I præsenteres den historiske baggrund for og udvikling af de aktuelle tilgange til psykopatologi og klassifikation heraf. Del II omhandler klassifikation, og afhandler emner og problemområder i relation hertil. Del III fokuserer på metodiske tilgange til kategorial, dimensional og prototypisk klassifikation af psykopatologi. I Del IV, der er bogens sidste, præsenteres innovative nye teoretiske og empiriske forslag til forståelse og klassifikation af psykopatologi. Bogen giver også indblik i nye måder at forstå og integrere neurobiologisk og psykologisk

forskning. Læseren får endvidere indblik i de nyeste diagnostiske instrumenter og innovative forslag til rekonceptualiseringer af eksempelvis personlighedsforstyrrelser, psykoser og autismespektrum forstyrrelser.

S. Karterud, T. Wilberg & Ø. Urnes (2010). *Personlighedspsykiatri*. Oslo: Gyldendal Akademisk (538 sider).

I bogen beskriver de tre norske forfattere personlighedspsykiatri, der beskrives som værende et nyt fagfelt. Bogen sammenfatter den nyeste bio-psyko-sociale viden om personlighedsudvikling og personlighedsforstyrrelser, ud fra en mentaliseringsbaseret tilgang. Bogen såvel gennemgår som problematiserer de nuværende DSM-IV og ICD-10 konceptualiseringer af personlighedsforstyrrelser. Dernæst afhandler den personlighedspatologi, der optræder samtidigt med andre former psykisk lidelse (fx Asperger og ADHD). Hernæst gennemgås principper for klinisk udredning af personlighed og personlighedsforstyrrelser, og slutteligt følger en spændende beskrivelse af hvorledes personlighedsforstyrrelser kan behandles.

E. Simonsen & B. Møhl (Red.) (2010). *Grundbog i psykiatri*. København: Hans Reitzels Forlag (959 sider).

En ny og moderne dansk grundbog i psykiatri, som fremstiller samfulde lidelser, der opregnes i ICD-10. Udover at beskrive de enkelte sygdomme, gennemgår bogen også de nyeste retningslinjer for behandling og kliniske beslutningsprocesser. Bogen i sin helhed anlægger et sårbarheds-personligheds-stress-perspektiv på psykisk sygdom, der synes at være i tråd med Karterud og medforfatteres perspektiv i deres bog, og hvor mennesket er i centrum, og der fokuseres på individets relation til omgivelserne. Bogen består af 51 kapitler, forfattet af de to redaktører og en lang række andre nationale kapaciteter inden for dansk psykiatri. Kapitlerne er godt forsynet med case-materiale, oversigtsbokse og resume, hvilket gør bogen egnet til undervisningsbrug for fx medicin- og psykologistuderende – om end erfarne fagfolk også vil kunne finde megen inspiration i denne bog.

Mickey Kongerslev

Kalender

XII International ISSPD Congress – Melbourne, Australia, 1-4 March 2011

Personality Disorders: Bridging Research & Practice

<http://www.isspd2011.com.au/>

Kontaktpersoner/bestyrelse

Professor, forskningschef, overlæge Erik Simonsen (formand for bestyrelsen)
Psykiatrisk Forskningsenhed, Smedegade 10-16, 4000 Roskilde
es@regionsjaelland.dk, tlf. 47 32 77 75

Cand.psych., lektor, ph.d. Birgit Bork Mathiesen (næstformand)
Universitetsklinikken, Øster Farimagsgade 2A, 1353 København K
Birgit.Bork.Mathiesen@psy.ku.dk, tlf. 35 32 49 26

Overlæge, forskningslektor Ulrik Haahr
Kompetencecenter for debuterende psykose, Psykiatrien Roskilde, Smedegade
10-16, 4000 Roskilde
uhh@regionsjaelland.dk, tlf. 47 32 79 86

Overlæge, ph.d. Per Sørensen
Psykoterapeutisk Klinik, Psykiatrisk Center København, Nannasgade 28, 2200
København N
per.soerensen@dadlnet.dk, tlf. 38 64 48 64

Cand.psych., ph.d. Sebastian Simonsen (ansv. Newsletter og hjemmeside)
Psykiatrisk Klinik, Havnevej 5, 4000 Roskilde
ssi@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 92 50

Overlæge Bo Jensen Hou
Anstalten ved Herstedvester, Holsbjergvej 20, 2620 Albertslund
bo.hou@dadlnet.dk, tlf. 72 55 65 00

Cand.psych. Mickey Kongerslev
Psykiatrisk Forskningsenhed, Smedegade 10-16, 4000 Roskilde
mkon@regionsjaelland.dk, tlf. 22 45 87 40

Psykolog, ph.d. Morten Hesse
Center for Rusmiddelforskning
mh@crf.au.dk

Sekretær Dorit Mortensen
Psykiatrisk Forskningsenhed, Smedegade 10-16, 4000 Roskilde
dmo@regionsjaelland.dk, tlf. 47 32 77 75 el. 2628 2916